

Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungi protokoll nr 168

Tallinn, Toompea

Neljapäev, 16. oktoober 2025

Algus 14.00, lõpp 16.10

Juhataja: Kalev Stoicescu (esimees)

Protokollija: Irene Kiil (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Priit Sibul, Peeter Tali

Komisjoni ametnikud: Aivar Engel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Külli Jõgeda (nõunik)

Puudusid: Vladimir Arhipov, Alar Laneman, Anti Poolamets ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Justiits- ja Digiministeeriumi kantsler Tiina Uudeberg, Justiits- ja Digiministeeriumi riikliku küberturvalisuse talituse juhataja Taavi Viilukas, riikliku küberturvalisuse talituse küberturvalisuse õigusnõunik Raavo Palu (1. päevakorrapunkt); kaitseminister Hanno Pevkur, Kaitseministeeriumi kaitsevõime asekancler Kadri Peeters, kaitse-eelarve osakonna juhataja Marika Tuusis ja riigikaitse planeerimise osakonna ametnik (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE) Kaitseministeeriumi valitsemisala

1. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Tiina Uudebergi sõnul on eelnõu näol tegemist Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega. Nagu viimasel ajal tavaks, teeb Eesti seda miinimummahus, mis tähendab, et võetakse üle täpselt see, mida Euroopa Liit ette näeb. Tegemist on küberturvalisuse teise direktiiviga, seega on olemas ka esimene direktiiv. Kübervaldkond ja tehnoloogia ning ka ohud arenevad kiiresti, mis tingis vajaduse teise direktiivi järele. Direktiivi oleks pidanud üle võtma juba aastaks 2024, kuid osad, sh suured Euroopa Liidu liikmesriigid ei ole seda teinud. Direktiiv puudutab

6500 organisatsiooni Eestis, kes peavad oma tegevust selle alusel reguleerima. Organisatsioonid on väga erinevad alates avalikust sektorist infoturbe osutajateni ja toiduettevõtjateni, ehk tegemist on kriitilist või usaldusteenust pakkuvate ettevõtetega. Seaduse jõustumisajaks on plaanitud 1. jaanuar 2026, kuigi ülevõtmise tähtaeg on juba läbi. Eesti on väga mitmete teiste riikidega nende hulgas, kes ei ole direktiivi suutnud vastu võtta. Välise hinnangu saamiseks on töösse kaasatud ka advokaadibüroosid, kes kinnitavad, et ei ole rohkem pandud kohustusi, kui Euroopa Liidu õigus täpselt ette näeb.

Kalev Stoicescu küsis, et kui seadus jõustub 1. jaanuarist, siis kas kõik need 6500 organisatsiooni on valmis seda seadust täitma hakkama.

Taavi Viilukase sõnul on ette nähtud üleminekuperiood kolm aastat.

Tiina Uudeberg sõnas, et organisatsioone teavitatakse läbi Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu.

Taavi Viilukas lisas, et infot kuvatakse portaalis eesti.ee ning edaspidi ka ettevõtjaportaalis ja Maksu- ja Tolliametis.

Mati Raidma pööras tähelepanu, et hädaolukorra seadus kaotab poole aasta pärast kehtivuse ning palus saata täpsustused, kui tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduses peab midagi muutma.

Raavo Palu sõnas, et eelnõu seletuskirjas lk 5 ja 6 on kirjas tegevused, mida on vaja tsiviilkriisi ja riigikaitse seadusega muuta.

Aivar Engel ütles, et tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) § 217 muudab omakorda küberturvalisuse seaduse §-i 3, mis arutuse all oleva eelnõu järgi on teistsuguse sõnastusega. A. Engel sõnas, et seesama arutuse all olev eelnõu muudab hädaolukorra seaduse § 5, kuid ta ei suuda tuvastada, kas need muudatused on tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus (668 SE), kuna neid sõnastusi seal enam üksühele ei ole.

Meelis Kiili käsitles kübervaldkonda reguleerivate Euroopa Liidu aktide ja direktiivide suurt hulka.

Taavi Viilukase sõnul on Euroopa Liidust tulnud üle 100 õigusnormi ja üle 250 sertifikaadi. Suur Euroopa Liidu aktide hulk ei ole ainult väikeriikide probleem, ka suured riigid on sellele osutanud.

Tiina Uudeberg ütles, et tähelepanelikult tuleb jälgida seda, kui Euroopa Liit hakkab reguleerima valdkondi, mis Eestis juba toimivad.

Kalev Stoicescu palus täpsustada seaduse rakendamisega seonduvat.

Mati Raidma palus selgitada eelnõu § 1 lõikes 1 sätestatud ühiskonna toimimise seisukohast ülioluliste üksustega seonduvalt, et kuivõrd on see harmoonias elutähtsa teenuse loogikaga.

Raavo Palu vastas, et eelnõus on jagatud kahte gruppi üliolulised üksused ja olulised

üksused. Ülioluliste hulgas on praeguse hädaolukorra seaduse ja tulevikus tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse mõistes elutähtsa teenuse osutajad. Direktiiv näeb ette, kes ühte või teise kategooriasse lähevad. Kahte kategooriat eristatakse seetõttu, et direktiiv näeb ette erineva järelevalve ja trahvid neile gruppidele. Ülioluliste grupile tehakse ennetavat järelevalvet, kuid oluliste gruppide toimub see vastavalt probleemile, kui mingi intsident on juhtunud.

Leo Kunnas kommenteeris, et ainuüksi selle eelnõu valguses oleks mõistlik riigikaitse eesmärkidesse fikseerida ka küberruumi suveräänsuse eest seismine, millele juhtis aastaid tagasi tähelepanu meie hulgast lahkunud endine riigikaitsekomisjoni liige kindral Johannes Kert. On maismaa-, õhu- ja meresuveräänsus, kuid domeene tekib juurde, mida põhiseadus praegu sellisena ei määratle.

Taavi Viilukas sõnas, et kuna küberruumil ei ole piire, siis selle kaitsmine on väga keeruline. T. Viilukas selgitas seaduse rakendamisega seonduvat.

Kalev Stoicescu küsis, et kuidas teha kindlaks, et seda seadust ka järgitakse ja täidetakse 6500 organisatsiooni poolt. Kas see ei loo uut bürokraatiat?

Tiina Uudeberg vastas, et eesmärk ei ole kohe trahvida, vaid pigem tagada, et kriitilised ja olulised ettevõtted neid nõudeid täidaksid. Tuleb leida mõistlik tasakaal ja läbi rääkida ettevõtete ja liitudega, et saaks ikkagi selle maksimumi kätte, mida turvalisuse mõttes vaja on.

Kalev Stoicescu küsis kulude kohta.

Tiina Uudebergi sõnul võivad kulud kaasneda neile, kes ei ole küberturvalisusesse investerinud. Teatud tegevusi ettevõtete jaoks on võimalik ka rahastada.

Taavi Viilukas selgitas, et toetus on mõeldud uutele subjektidele ja hakkab kehtima siis, kui seadus vastu võetakse.

Enn Eesmaa küsis, et millise Euroopa Liidu voliniku revii see temaatika kuulub ja kas Brüsseliga tehakse ka koostööd.

Tiina Uudeberg vastas, et volinik on Soomet esindav Henna Virkkunen ja kinnitas, et Brüsseliga tehakse koostööd.

Aivar Engel küsis kaasamise kohta.

Tiina Uudeberg ütles, et loomulikult kaasnevad neile 6500-le organisatsioonile kohustused, teavitust on tehtud nii palju kui võimalik, kuid see on Euroopa Liidu õigus, mille peab üle võtma.

Priit Sibul küsis küberintsidendi lahendamise fondi kohta.

Peeter Tali küsis, et kui põhjalikud ollakse selle direktiivi ülevõtmises, sest bürokraatia juurdetekitamisega peab olema ettevaatlik.

Tiina Uudeberg vastas, et see võeti üle miinimummahus.

Otsustati:

1.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 23.10.2025 (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

1.2. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

1.3. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Kalev Stoicescu (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

1.4. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

**2. Vabariigi Valitsuse algatatud 2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (737 SE)
Kaitseministeeriumi valitsemisala**

Hanno Pevkur jätkas 13.10.2025 istungil pooleli jäänud ülevaatega (lisa) Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest ning vastas komisjoni liikmete küsimustele. Ettekanne käsitles mereväe, personali, Kaitseliidu, laskemoona, taristu, kaitsetööstuse ja innovatsiooni arenguid aastatel 2025-2029.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kalev Stoicescu
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Irene Kiil
protokollija